

УДК 321.013

Бондаренко О.І., доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та туризму Хмельницького національного університету (Україна, Хмельницький), *elenaivbond@gmail.com*

Bondarenko O.I., Ph.D., Assoc. Prof. at the Department of International Relations and Tourism of Khmelnytsky National University (Ukraine, Khmelnytskyi), *elenaivbond@gmail.com*

Когнітивне моделювання дезінтеграційної регіоналізації в ЄС

У статті представлені результати аналізу взаємодії факторів, які впливають на дезінтеграційну регіоналізацію в країнах ЄС. Мета дослідження вирішувалася за допомогою когнітивного моделювання дезінтеграційної регіоналізації в ЄС за методикою Малигіна О.В. Когнітивне моделювання дезінтеграційної регіоналізації в ЄС показало, що зростання факторів «Рівня безробіття» та «Рівня бідності та соціального відчуження» буде суттєво підсилювати розвиток дезінтеграційної регіоналізації, причому вплив цих факторів майже у тричі сильніший за вплив факторів «Перерозподіл податків», «Мовна та культурна самоідентифікація регіону», «Підтримка сепаратистських партій та рухів», які також сприяють зростанню дезінтеграційних настроїв. Таким чином, основними чинниками впливу на дезінтеграцію регіонів виступають не економічні фактори, а соціальні. Проблема перерозподілу податків є перебільшеною у розвитку дезінтеграційної регіоналізації, а основними інструментами боротьби з нею мають бути зменшення «Рівня безробіття» та «Рівня бідності та соціального відчуження». Моделювання показало, що у разі підсилення дезінтеграційної регіоналізації сподівання сепаратистських партій та рухів на суттєве зменшення рівня безробіття та бідності не виправдаються. Зменшення їх рівнів відбудеться, але воно буде несуттєвим і практично малопомітним, що впливає з отриманих значень впливу дезінтеграції на них.

Ключові слова: *регіоналізація, сепаратизм, соціальні показники, рівень безробіття, ризик бідності та соціального відчуження, тривалість життя громадян.*

The Cognitive Modeling of the Disintegrative Regionalization in the EU

The article presents the results of the analysis of factors, which influence disintegrative regionalization in the EU countries, and their interaction. The purpose of the study was reached with the help of a cognitive modeling of the disintegrative regionalization in the EU according to the methodology of O.V. Malygina. The cognitive modeling of the disintegrative regionalization in the EU showed that the growth of “The Unemployment Rate” and “The Poverty and Social Exclusion Rate” factors will significantly enhance the development of the disintegrative

regionalization. Moreover, the influence of these factors is almost three times stronger than the influence of "The Tax Redistribution", "The Linguistic and Cultural Self-Identification of the Region", "The Support of Separatist Parties and Movements" factors, which also contribute to the growth of disintegrative sentiments. Thus, main factors influencing the disintegration of regions are social, not economic. The role of the tax redistribution in the development of the disintegrative regionalization is exaggerated. And in order to combat it "The Unemployment Rate" and "The Poverty and Social Exclusion Rate" should be reduced. The modeling showed that if the disintegrative regionalization increases, the expectations of separatist parties and movements for significant reduction of the unemployment and poverty rate will not be justified. Their rate will be decreased, but slightly and almost imperceptibly, according to the obtained values of the disintegration impact on them.

Key words: regionalization, separatism, social indicators, unemployment rate, people at risk of poverty or social exclusion, citizens' life expectancy.

Постановка проблеми. Процес інтеграції в Європі перетворив її в особливий потужний економічний регіон. Однак, навіть значний ривок об'єднаної Європи в економічному розвитку не змогли подолати основну причину сепаратистських тенденцій в благополучній Європі – нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів. Це призвело до наростання протиріч усередині ЄС, першим гучним політичним наслідком якого стало рішення Великої Британії про вихід з Євросоюзу, стрімке наростання негативного ставлення до європейських інституцій серед різних верств населення країн-членів та значні ускладнення з реалізацією далекосяжних планів розвитку євроінтеграції. Така нерівність створює підґрунтя для утворення кола промислово-розвинених провінцій, які не бажають «годувати» бідні регіони своїх країн – Каталонія і Країна Басків в Іспанії, Шотландія у Великобританії, Паданія в Італії, Фландрія в Бельгії. З іншої сторони залишаються депресивні регіони, які звинувачують промислово-розвинені райони у своїх бідах - Північна Ірландія в Сполученому Королівстві, Корсика у Франції, Галісія в Іспанії. На сучасному етапі ряд держав Європи стикається з активізацією діяльності регіональних сепаратистських організацій. До сепаратистських настроїв схиляються

регіональні політичні та фінансово-економічні еліти, які не бачать майбутнього своїх провінцій у складі великих національних держав.

Сучасні європейські сепаратисти не є націоналістами, як то були баски, ірландці або корсиканці, їх можна назвати регіоналістами, оскільки в центрі їх уваги – не стільки політичне і культурне самовизначення конкретної нації, скільки економічний розвиток власних регіонів. На думку регіоналістів, поки регіони входять до складу великих національних держав і «годуєть» інші економічно відсталі області, їх територія зазнає збитків. Таким чином, на зміну націоналізму приходить регіоналізм. Форма боротьби теж змінилася – на зміну збройної боротьби прийшли парламентські дебати і референдуми.

Аналіз сепаратизму зроблений в працях вчених М.М. Вівчарика, К.М. Вітмана, В.А. Горенкіна, О.В. Картунова, А.І. Кіссе, В.О. Котигоренка, І.О. Кресіну, Л.П.Нагорну, О.О. Маруховську-Картунову, І.Г.Оніщенко, Є.В. Перегуду, Г.М. Перепелицю, Ю.І. Римаренка, С.Ю. Римаренка, Л.Є. Шкляра, В.В. Дівак. Західні дослідники У. Робінсон, Р. Бербах, У. Бек, Дж. Келлас розглядають сепаратизм переважно в контексті модернізації та глобалізації суспільства, досліджують взаємозв'язок націоналізму та сепаратизму, умови та чинники реалізації права націй на самовизначення; дослідники С. О'Брайєн, Л. Грінфельд, Б. О'Лірі, Х. Кон, П. Глоц, Д. Міллер, Й. Тамір більше уваги надають причинам негативного впливу сепаратизму на систему міжнародної безпеки. Однак феномен сепаратизму у сучасних міжнародних відносинах досі недостатньо вивчений і потребує глибшого аналізу.

Проведений аналіз джерел інформації показав, що найбільш виразно на сучасному етапі прояви дезінтеграційної регіоналізації мають місце в Іспанії, зокрема, в Каталонії та меншою мірою в Країні Басків. Помірковано дезінтеграційна регіоналізація проявляється у Бельгії, зокрема у Фландрії та Італії (Ломбардія та Венето).

Тому *метою дослідження* є аналіз взаємодії факторів, які впливають на дезінтеграційну регіоналізацію в країнах ЄС. Для вирішення мети було проведено когнітивне моделювання дезінтеграційної регіоналізації в ЄС за

методикою Малигіна О.В. [1]. *Актуальність роботи* пов'язана з тим, що Україна стикнулася з сепаратизмом, наслідком якого стали окупація Криму та самопроголошення незалежності окремими районами Луганської та Донецької областей. Вивчення досвіду країн ЄС у вирішенні кризових питань, дослідження причин, складових та наслідків дезінтеграційної регіоналізації, можуть допомогти Україні у вирішенні проблем.

Виклад основного матеріалу. На даний час в ЄС єдиним очевидним прикладом розгортання дезінтеграційної регіоналізації є ситуація в Каталонії, яка самопроголосила себе незалежною державою на підставі проведеного референдуму у 2017 р. і масові акції протесту у 2019 р. Тому когнітивна модель побудована на її прикладі з врахуванням економічних, соціальних та політичних аспектів інших регіонів Італії, Бельгії та Іспанії, які розглядалися автором у дослідженні дезінтеграційних процесів в ЄС [2, 3].

Для проведення когнітивного моделювання дезінтеграційної регіоналізації в ЄС та виявлення наслідків її розвитку, необхідно підібрати фактори та визначити рівень і напрямок їх взаємодії. За цільовий фактор було обрано дезінтеграційну регіоналізацію. Решта факторів – керуючі: «Рівень безробіття», «Рівень та якість життя в регіоні», «ВВП на душу населення в регіоні», «Перерозподіл податків», «Мовна та культурна самоідентифікація регіону», «Рівень бідності та соціального відчуження», «Підтримка сепаратистських партій та рухів», «Цілісність країни та ЄС». Обрані фактори для когнітивної моделі мають наступне тлумачення:

Дезінтеграційна регіоналізація в ЄС – цільовий фактор, який означає прагнення і набуття незалежності регіону. Це узагальнений фактор, який описує явище, що складається з окремих процесів та факторів, направлених на політичну, економічну, інформаційну самоідентифікацію регіону та перетворення його в окрему державу відповідно до всіх її атрибутів. Як явище, цей фактор впливає на всі процеси, які протікають у регіоні до його відділення від країни, зокрема, стимулює підтримку сепаратистських партій та рухів, мовну та культурну самоідентифікацію регіону, направлений на

зменшення перерозподілу податків для використання їх на власній території для покращення життя населення.

Рівень безробіття – керуючий фактор, зростання якого погіршує рівень життя населення, зменшує ВВП, посилює рівень бідності та соціального відчуження населення, стимулює підтримку сепаратистських партій та рухів, послаблює цілісність країни. Зростання цього фактору вимагає від центрального уряду перерозподіляти податки з багатих регіонів на користь інших бідніших регіонів для соціальних виплат по безробіттю. Безробітні у пошуках робочих місць зацікавлені у збільшенні робочих місць, наприклад за рахунок зменшення дешевої робочої сили з бідніших регіонів, тому можуть підтримувати дезінтеграцію, однак їм не до мовної та культурної самоідентифікації, оскільки для роботи в регіонах, потрібно відповідати загальнодержавним вимогам щодо працевлаштування.

Рівень та якість життя в регіоні - керуючий фактор, зростання якого пов'язано із зростанням ВВП у регіоні, зменшує рівень безробіття через механізм внутрішніх інвестицій у розвиток власного бізнесу, дозволяє посилити перерозподіл податків для зменшення рівня бідності та соціального відчуження, стимулює мовну та культурну самоідентифікацію. У той же час цей фактор впливає на підтримку статусу-кво в регіоні і, таким чином, зменшує дезінтеграційну регіоналізацію, не підтримує сепаратистські настрої і частково підтримує цілісність країни та входження її у ЄС.

ВВП на душу населення в регіоні - керуючий фактор, який відповідає економічній складовій розвитку регіону. Його зростання зменшує рівень безробіття, рівень бідності та соціального відчуження, покращує якість життя населення, дозволяє виплачувати більші податки і за рахунок цього стимулює їх перерозподіл у разі необхідності центральною владою. Високий ВВП пов'язаний із цілісністю країни, через внутрішньо-економічні зв'язки, тому намагання зберігати такі зв'язки та ринок збуту опосередковано послаблюють дезінтеграційні настрої та підтримку сепаратизму. У деяких випадках бізнес приходить до компромісних рішень щодо заміни відділення

від країни на більш широку автономію, що виступає певним етапом розвитку дезінтеграційної регіоналізації або припинення її поширення.

Перерозподіл податків - керуючий фактор, який викликає найбільші нарікання у сепаратистські налаштованого населення, яке вважає несправедливим «годувати» бідні території. Тому цей фактор підсилює дезінтеграційну регіоналізацію, сепаратизм, мовну та культурну самоідентифікацію і, разом з тим, завдяки перерозподілу податків на соціальні потреби регіонів укріплює єдність країни. У той же час, зменшення податків, які залишаються в регіоні погіршує рівень життя населення, боротьбу з безробіттям та бідністю через нестачу коштів на соціальну допомогу та вкладання коштів у розвиток місцевого бізнесу, а разом з цим, збільшення робочих місць.

Мовна та культурна самоідентифікація регіону - керуючий фактор, який проявляється у тому, що місцеве населення виокремлює себе серед інших, починає дбати про захист власної ідентичності. Крайні виміри цього фактору межують з ксенофобією, зверхністю та бажанням відокремитись («очиститись») від чужинців. Зростання фактору стимулює дезінтеграційну регіоналізацію та підтримку сепаратистських партій та рухів, але зменшує рівень якості життя через зростання соціальної напруженості серед монокультурного, неоднорідного населення, вимагає зменшення рівня перерозподілу податків з метою залишити кошти у власному регіоні.

Рівень бідності та соціального відчуження - керуючий фактор, зростання якого зменшує якість життя населення, ВВП на душу населення через низьку продуктивність та не кваліфікованість праці, рівень мовної та культурної самоідентифікації, оскільки бідність та відчуження нівелюють культуру та почуття гідності, а також послаблюють цілісність країни. Цей фактор часто використовується прибічниками сепаратизму як гасло, що лише самостійне правління може дати можливість упоратися з цим явищем через направлення власних податків на боротьбу з ним, а не компенсацію соціальних негараздів в інших регіонах країни. Тому він має позитивний

вплив на дезінтеграційну регіоналізацію, підтримку сепаратизму і, разом з тим, вимагає збільшення рівня перерозподілу податків для зменшення його у менш розвинутих регіонах.

Підтримка сепаратистських партій та рухів - керуючий фактор, зростання якого стимулює дезінтеграційну регіоналізацію, рівень мовної та культурної самоідентифікації, але приводить до погіршення рівня життя та ВВП країни через відтік бізнесу з неспокійного регіону та можливих втрат зв'язків з іншими регіонами і руйнує цілісність країни. Разом з цим, сепаратистські настрої ведуть до зменшення рівня перерозподілу податків через пошук компромісу між центральним урядом та регіоном.

Цілісність країни та ЄС - керуючий фактор, дотримання якого зменшує розвиток дезінтеграційної регіоналізації, рівень мовної та культурної самоідентифікації, підтримку сепаратистських партій та рухів в регіонах. Разом з тим, регіон в єдиній країні, змушений підтримувати інші регіони за можливості, виділяти кошти на загальнодержавні потреби у тому, поступатися деякою мірою власним розвитком і, як наслідок, зменшенням рівня якості життя в регіоні. Тим не менш, на загально державному рівні легше керувати боротьбою з безробіттям та бідністю через перерозподіл коштів, створення програм розвитку бізнесу тощо.

Для оцінки впливу факторів між собою скористаємося наступною системою переходу від лінгвістичних змінних до числових значень, що відповідає шкалі Чедока: якщо маємо дуже сильний вплив, приймаємо значення 0,9, значний вплив - 0,7, істотний вплив - 0,5, помірний вплив - 0,3, слабкий вплив - 0,1, проміжні значення, що лежать між приведеними лінгвістичними змінними - 0,8; 0,6; 0,4; 0,2. Негативне значення для впливу одного фактору на інший обираємо у випадку, якщо зростання (посилення) одного фактору приводить до спадання (послаблення) іншого.

У результаті аналізу взаємодії факторів з урахуванням напрямків їх зміни складаємо карту взаємодії факторів (див. рис.1).

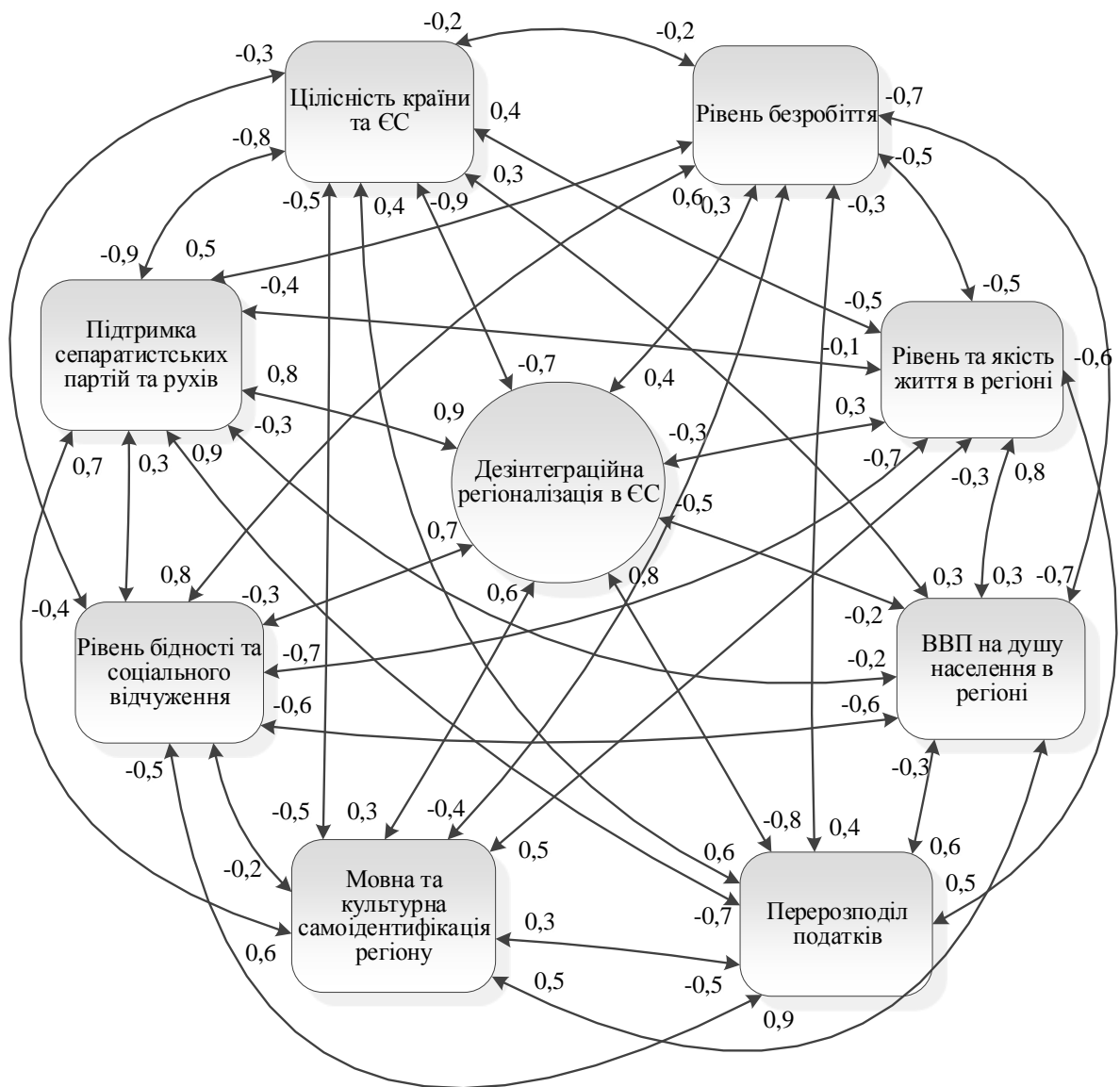

Рис.1. Когнітивна карта моделі дезінтеграційної регіоналізації в ЄС

Для проведення моделювання необхідно врахувати комплексну взаємодію факторів системи між собою. Усі необхідні розрахунки проведені за методикою когнітивного аналізу, запропонованою Малигінім О.В. [1] та розробленою ним програмою «Когнітивний аналіз».

Результати розрахунків значень узагальнених контурів зворотного зв'язку для обраних факторів системи показали, що вони більше за 1. Тому отриману матрицю було нормалізовано. Для нормалізації зменшили масштаб отриманих результатів, розділивши всі значення матриці на стале число - 22. Результати нормалізованої матриці зведені у таблицю 1.

Таблиця 1

**Нормалізовані результати розрахунків когнітивної моделі
дезінтеграційної регіоналізації в ЄС**

Фактори	Дезінтеграційна регіоналізація в ЄС	Рівень безробіття	Рівень та якість життя в регіоні	ВВП на душу населення в регіоні	Перерозподіл податків	Мовна та культурна самоідентифікація регіону	Рівень бідності та соціального відчуження	Підтримка сепаратистських парцій та рухів	Цілісність країни та ЄС
Дезінтеграційна регіоналізація в ЄС	0,08	-0,01	-0,32	-0,06	-0,16	-0,05	-0,02	0,09	-0,06
Рівень безробіття	0,31	0,57	0,2	-0,08	-1,07	0,29	0,17	0,24	-0,49
Рівень та якість життя в регіоні	-0,32	-0,29	-0,24	0,34	0,8	-0,07	-0,18	-0,25	0,5
ВВП на душу населення в регіоні	-0,41	-0,26	-0,19	0,29	1,01	-0,49	-0,21	-0,35	0,64
Перерозподіл податків	0,32	0,3	-0,27	-0,19	-0,47	0,03	0,37	0,24	-0,41
Мовна та культурна самоідентифікація регіону	0,27	0,02	-0,27	-0,1	-0,73	-0,06	-0,05	0,19	-0,28
Рівень бідності та соціального відчуження	0,22	0,16	0,12	-0,11	-0,91	0,17	0,66	0,2	-0,4
Підтримка сепаратистських партій та рухів	0,17	0,03	-0,29	-0,08	-0,29	-0,02	0	0,15	-0,16
Цілісність країни та ЄС	-0,11	0,05	0,16	0,02	0,34	0,04	0,09	-0,04	0,28

Отримані у результаті розрахунків значення узагальнених коефіцієнтів зворотного зв'язку показані на рисунку 2.

Моделювання показало, що дестабілізуючими факторами в системі виступають фактори: «Дезінтеграційна регіоналізація в ЄС», коефіцієнт зворотного зв'язку якого складає (0,08); «Рівень безробіття» - (0,57); «ВВП на душу населення в регіоні» - (0,29); «Рівень бідності та соціального відчуження» - (0,66); «Підтримка сепаратистських партій та рухів» - (0,15); «Цілісність країни та ЄС» -(0,28). Найбільший дестабілізуючий вплив на систему чинить фактор «Рівень бідності та соціального відчуження» (0,66). Вказані фактори є чутливими до змін і будь-який вплив на них, як у бік підсилення, так і бік послаблення буде посилюватись всією системою, виводячи її зі стану рівноваги. Тому, у такій чутливій системі взаємодії

факторів необхідно приймати зважені дії стосовно впливу на фактори та керування ними.

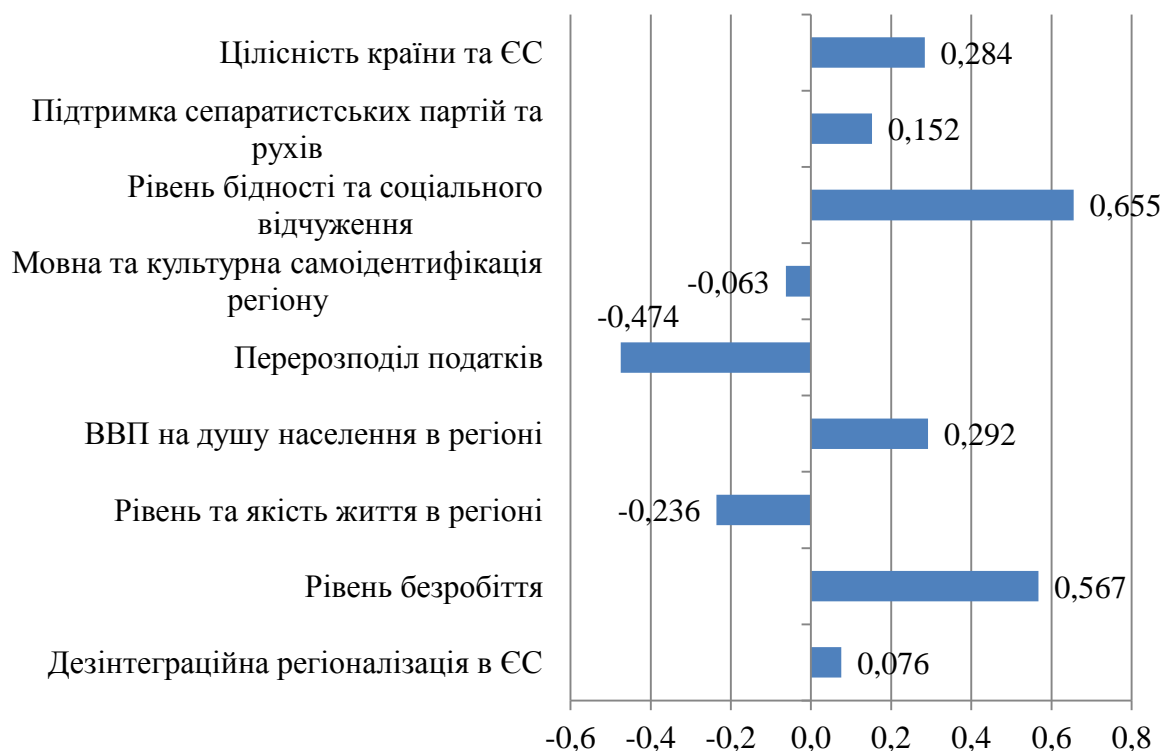

Рис. 2. Значення узагальнених коефіцієнтів зворотного зв'язку когнітивної моделі дезінтеграційної регіоналізації в ЄС

Стабілізуючими факторами, коефіцієнт зворотного зв'язку яких менше за нуль, в системі є: «Рівень та якість життя в регіоні» з коефіцієнтом зворотного зв'язку (-0,24); «Перерозподіл податків» - (-0,47); «Мовна та культурна самоідентифікація регіону» - (-0,06). Найбільший стабілізуючий вплив на систему чинить фактор «Перерозподіл податків» (-0,47).

Таким чином в існуючій системі без супротиву системи не вдасться зменшити перерозподіл податків, а значить, потрібні компромісні рішення між правлячими колами регіону та центральним урядом, яке досягається в результаті переговорів. Той факт, що референдуми в Італії в регіонах Ломбардії, Венето, наявність протистояння між Валлонією та Фландрією в Бельгії не привели до простого вирішення претензій провінцій щодо більш справедливого перерозподілу податків з боку центрального уряду підтверджують отриманий результат. Так, наприклад, Країна Басків після

довгої боротьби та складних переговорів спромоглася добитися того, що більша частина податків регіону залишається на місцевому рівні. Отримані результати моделювання свідчать, що такий шлях – переговорів, мусять проходити і інші регіони, оскільки цей фактор в системі є стабілізуючим.

З тих же причин, система буде сприяти утриманню рівня життя населення в регіоні, а також мовну та культурну самоідентифікацію на незмінному рівні, а для їх змін у той чи інший бік необхідно докладати додаткових зусиль, долаючи спротив інших факторів системи.

Отримані значення дають лише уявлення про характер поведінки системи. Для виявлення впливу факторів системи на цільовий розрахунки були проведені з врахуванням реакції системи [1]. Результати обчислень представлені на рисунку 3.

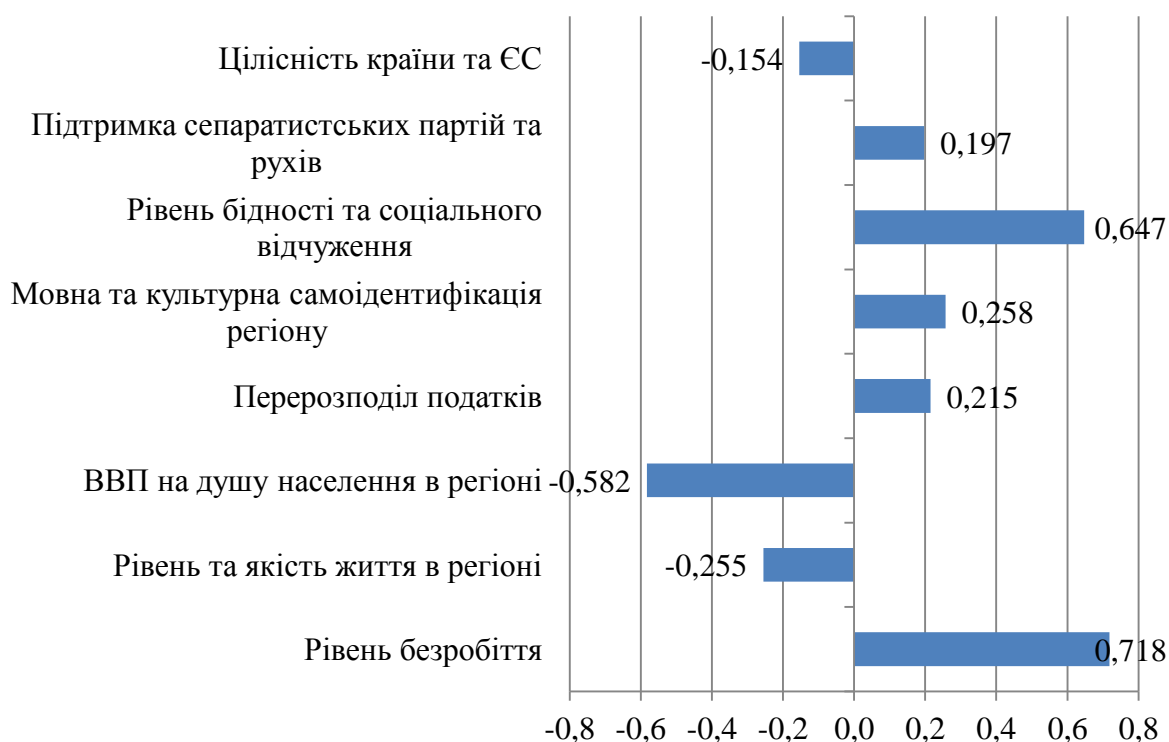

Рис. 3. Коефіцієнти впливу факторів системи на цільовий «Дезінтеграційна регіоналізація в ЄС»

Отримані результати впливу керуючих факторів на цільовий показали, що зростання «Рівня безробіття» та «Рівня бідності та соціального відчуження» буде суттєво підсилювати розвиток дезінтеграційної регіоналізації. Вплив цих факторів майже у тричі сильніший за вплив

факторів «Перерозподіл податків», «Мовна та культурна самоідентифікація регіону», «Підтримка сепаратистських партій та рухів», які також сприяють зростанню дезінтеграційних настроїв.

Найбільший вплив на цільовий фактор чинить фактор «Рівень безробіття». Ще одними інструментами зменшення рівня дезінтеграційної регіоналізації є збільшення або посилення факторів «Рівень та якість життя в регіоні», «Цілісність країни та ЄС» та «ВВП на душу населення в регіоні». Моделювання засвідчило, що фактор «ВВП на душу населення в регіоні» має на багато більшу силу впливу, тому у першу чергу необхідно здійснювати вплив через нього.

Для відповіді про наслідки, до яких призведе зростання рівня дезінтеграційної регіоналізації, необхідно оцінити вплив цього фактору на інші фактори системи. Результати моделювання впливу цільового фактору «Дезінтеграційна регіоналізація в ЄС» на всі інші фактори системи представлені на рисунку 4.

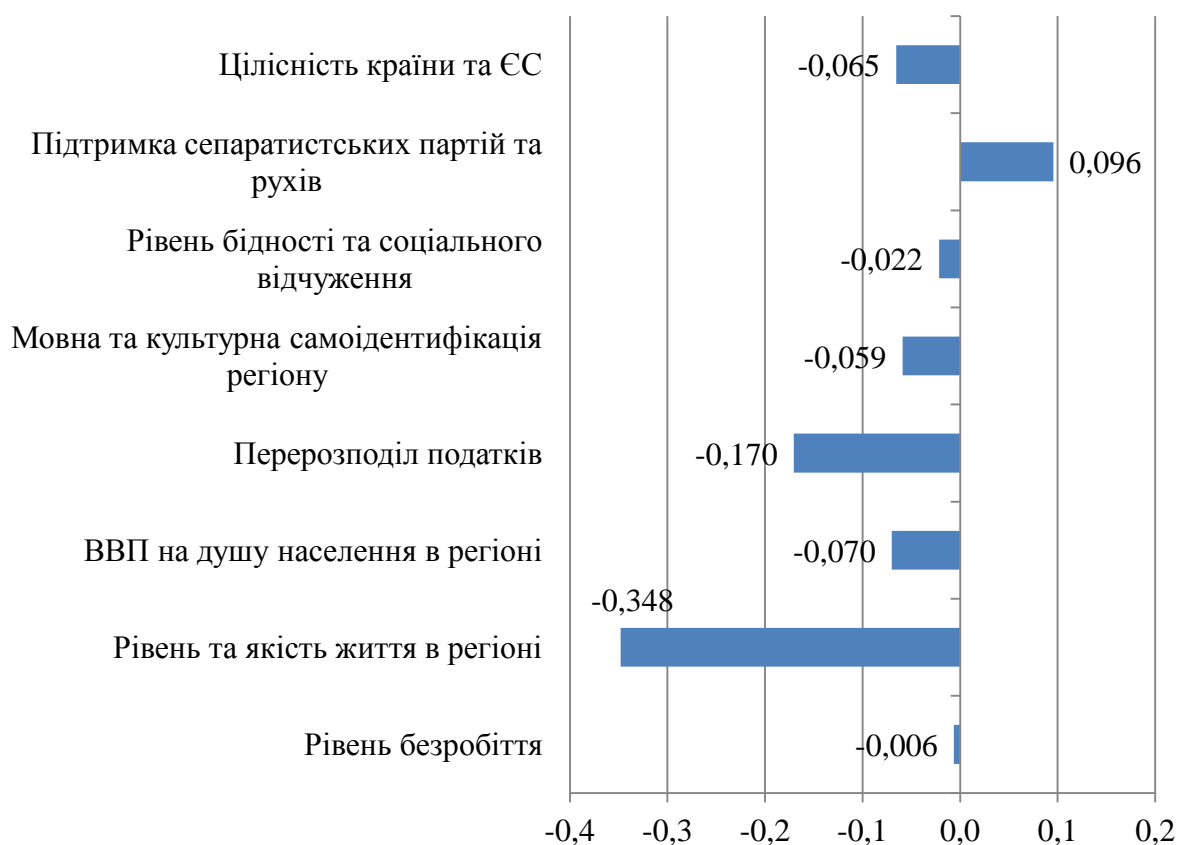

Рис. 4. Коефіцієнти впливу цільового фактору на керуючі фактори

системи дезінтеграційної регіоналізації в ЄС

Як видно з представлених результатів моделювання (рис. 4) розвиток дезінтеграційної регіоналізації приведе до посилення підтримки сепаратистських партій та рухів, хоча рівень підсилення буде незначним. На всі інші фактори системи дезінтеграція буде впливати негативно.

Негативним наслідком розвитку дезінтеграційної регіоналізації буде суттєве зменшення рівня та якості життя населення в регіоні. Зменшиться рівень перерозподілу податків, що з одного боку є корисним для регіону, а з іншого, негативним для всієї країни. Крім того, у випадку проблем з самим регіоном, він у відповідь не зможе розраховувати на адекватний перерозподіл податків з інших регіонів для покращення власної ситуації. Ще одними наслідком дезінтеграції стане деяке зменшення ВВП регіону, передусім через можливу втрату економічних зв'язків, зменшення ринку збуту продукції та порушення кооперації, взаємодії з іншими підприємствами.

Моделювання показало, що у разі підсилення дезінтеграційної регіоналізації сподівання сепаратистських партій та рухів на суттєве зменшення рівня безробіття та бідності не виправдаються. Зменшення їх рівнів відбудеться, але воно буде несуттєвим і практично малопомітним, що впливає з отриманих значень впливу дезінтеграції на них.

Зростання рівня дезінтеграційної регіоналізації призведе також до послаблення цілісності країни і мовної та культурної самоідентифікації, останнє завдяки тому, що або регіон отримає більшу автономію, або навпаки може стати незалежним, і тоді не буде потреби виокремлювати себе від інших, оскільки зникнуть підстави для цього.

Оскільки, як показало моделювання, для впливу на дезінтеграційну регіоналізацію доцільно використовувати фактори: «Рівень безробіття», «ВВП на душу населення в регіоні», «Перерозподіл податків», «Рівень бідності та соціального відчуження», складемо декілька сценаріїв впливу на цільовий фактор комбінуючи їх вплив (табл. 2).

Сценарії впливу на розвиток дезінтеграційної регіоналізації в ЄС

Сценарій	Рівень безробіття	ВВП на душу населення в регіоні	Перерозподіл податків	Рівень бідності та соціального відчуження
Сценарій №1	-1	0	0	-1
Сценарій №2	0	1	-1	0
Сценарій №3	-1	1	0	-1
Сценарій №4	-1	1	-1	-1
Сценарій №5	-1	1	1	-1
Сценарій №6	-1	0	-1	-1

У таблиці прийняті наступні умовні позначення: число 1 вказує, що цей фактор буде посилюватись, число «-1» - фактор буде послаблюватись, «0» - фактор не буде змінюватись і залишиться на тому ж рівні, як був до застосування сценаріїв. Для того, щоб було можливо порівнювати одночасно дію різної кількості факторів на цільовий фактор результати спільної дії осереднювались. Результати обчислень впливу факторів за вказаними сценаріями показані на рисунку 3.5.

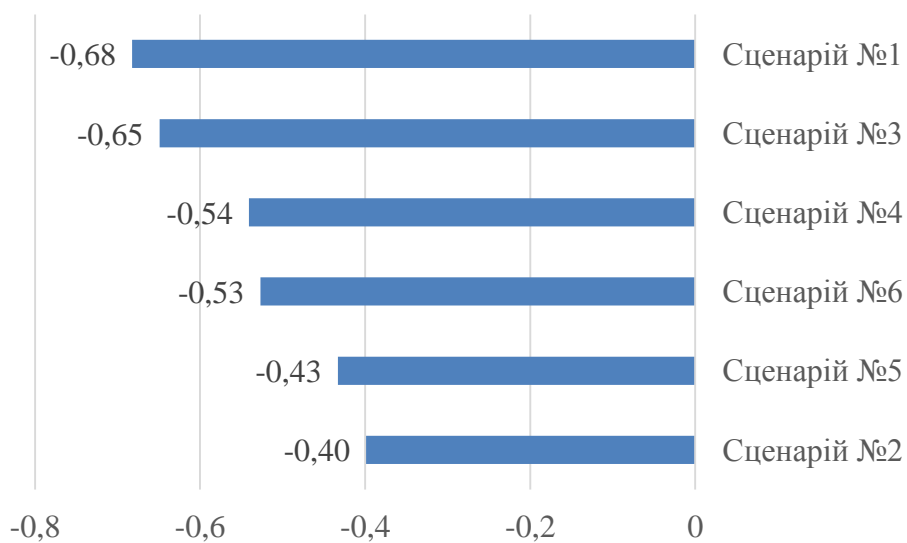

Рис. 5. Вплив факторів системи на цільовий – «Дезінтеграційна регіоналізація в ЄС» за різними сценаріями

Як видно з представлених на рисунку 5 результатів, найбільший вплив на цільовий фактор «Дезінтеграційна регіоналізація в ЄС» має вплив факторів за сценарієм №1. Цей сценарій передбачає зменшення «Рівня безробіття» та «Рівня бідності та соціального відчуження». Більш того, якщо

разом із зменшенням «Рівня безробіття» і «Рівня бідності та соціального відчуження» зменшити і «Перерозподіл податків» (сценарій №6), то ефект впливу буде менший на 22%.

Таким чином, когнітивне моделювання дезінтеграційної регіоналізації в ЄС показало, що зростання факторів «Рівня безробіття» та «Рівня бідності та соціального відчуження» буде суттєво підсилювати розвиток дезінтеграційної регіоналізації, причому вплив цих факторів майже у тричі сильніший за вплив факторів «Перерозподіл податків», «Мовна та культурна самоідентифікація регіону», «Підтримка сепаратистських партій та рухів», які також сприяють зростанню дезінтеграційних настроїв.

Звідси можна зробити висновок, що основними чинниками впливу на дезінтеграцію регіонів виступають не економічні фактори, а соціальні. Проблема перерозподілу податків є перебільшеною у розвитку дезінтеграційної регіоналізації, а основними інструментами боротьби з нею мають бути зменшення «Рівня безробіття» та «Рівня бідності та соціального відчуження». Зрозуміло, що і використання фактору «Перерозподіл податків» не можна відкидати, оскільки безпосередньо впливати на фактори «Мовна та культурна самоідентифікація регіону», «Підтримка сепаратистських партій та рухів» не можна і їх зміни потребують значного часу, що пов'язано із зміною світогляду та уявлень про розвиток регіону як незалежної держави. Такі висновки є виправданими з точки зору того, що бажання бути незалежним лежить у площині сприйняття суспільством майбутнього розвитку подій, очікувань кращого, тому і спостерігається довіра до популістських обіцянок та підтримка політичних партій, що сповідують такі ідеї.

Моделювання показало, що у разі підсилення дезінтеграційної регіоналізації сподівання сепаратистських партій та рухів на суттєве зменшення рівня безробіття та бідності не виправдаються. Зменшення їх рівнів відбудеться, але воно буде несуттєвим і практично малопомітним, що впливає з отриманих значень впливу дезінтеграції на них.

Список використаних джерел

1. Малигін О.В., Бондаренко О.І. Когнітивне моделювання міжнародних відносин: особливості та удосконалення методики досліджень // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. - Луцьк: Вежа-Друк, 2017. - Вип. 6 (355). - С. 64 – 69.

[Електронний ресурс] // ХНУ — Режим доступу: http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/7866/3/Nvvnum_2017_6_13.pdf

2. Бондаренко О. І. Аналіз економічної складової дезінтеграційної регіоналізації в ЄС / О. І.Бондаренко // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : наук. журн. – Луцьк, 2018. – № 1 (374). – С. 103-110. [Електронний ресурс] // ХНУ — Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/6565>

3. Бондаренко О. І. Соціальний контекст дезінтеграційної регіоналізації в країнах ЄС. // Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : «Видавництво «Гілея», 2018. – Вип. 136. – С. 243-247. [Електронний ресурс] // ХНУ — Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/7068>

References

1. Malyhin O.V., Bondarenko O.I. Kognityvne modeliuvannia mizhnarodnykh vidnosyn: osoblyvosti ta udoskonalennia metodyky doslidzhen // Naukovyi visnyk Shkhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky. Seriiia : Mizhnarodni vidnosyny. - Lutsk: Vezha-Druk, 2017. - Vyp. 6 (355). - S. 64 – 69. [Elektronnyi resurs] // KhNU — Rezhym dostupu: http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/7866/3/Nvvnum_2017_6_13.pdf

2. Bondarenko O. I. Analiz ekonomichnoi skladovoi dezintehratsiinoi rehionalizatsii v YeS / O. I.Bondarenko // Naukovyi visnyk Shkhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky : nauk. zhurn. – Lutsk, 2018. – № 1 (374). – S. 103-110. [Elektronnyi resurs] // KhNU — Rezhym dostupu: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/6565>

3. Bondarenko O. I. Sotsialnyi kontekst dezintehratsiinoi rehionalizatsii v krainakh YeS. // Zbirnyk naukovykh prats / Hol. red. V. M. Vashkevych. – K. : «Vydavnytstvo «Hileia», 2018. – Vyp. 136. – S. 243-247. [Elektronnyi resurs] // KhNU — Rezhym dostupu: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/7068>